

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ХИТОЙ ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

12 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Афғонистонга қўшни мамлакатлар ташқи сиёсий идоралари раҳбарларининг навбатдаги учрашувида иштирок этиш учун мамлакатимизга келган Хитой Халқ Республикаси Давлат кенгаши аъзоси, ташқи ишлар вазири Цинь Ганни қабул қилди.

Ўзбекистон — Хитой ҳар томонлама стратегик шериклик муносабатларини янада мустаҳкамлаш ва кўп қиррали ҳамкорликни кенгайтиришнинг долзарб масалалари кўриб чиқилди.

Дастлаб ташқи ишлар вазири Цинь Ган давлатимиз раҳбарига ХХР Раиси Си Цзиньпиннинг саломи ва энг эзгу тилакларини етказди.

Учрашув давомида сиёсий ирода ва биргаликдаги саъй-ҳаракатлар туфайли икки томонлама муносабатлар мисли кўрилмаган юксак даражага кўтарилгани алоҳида мамнуният билан қайд этилди.

Кейинги йилларда товар айирбошлаш икки баробар, қўшма корхона ва лойиҳалар сони уч баробар кўлайди, Хитойдан 11 миллиард долларлик инвестициялар жалб қилинди. Пандемиядан сўнг мунтазам авиақатновлар тиклангач, ҳудудлараро алоқалар, таълим ва маданий-гуманитар алмашинувлар фаоллашди.

Ўзбекистон етакчиси Хитойга бўлажак давлат ташрифи ва “Марказий Осиё — ХХР” саммитига пухта тайёргарлик кўриш муҳимлигини таъкидлади. Халқаро ва минтақавий кун тартиби-

даги масалалар юзасидан ҳам фикр алмашилди.

Бугунги кунда техник ҳужжатлари тайёрланаётган “Ўзбекистон — Қирғизистон — Хитой” темир йўлини қуриш лойиҳасини тез фурсатда амалга ошириш аҳамияти қайд этилди.

Афғонистондаги вазиятни тинч йўл билан ҳал этиш ва ушбу мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий тикланишига амалий кўмаклашиш борасидаги яқиндан мувофиқлашувни давом эттириш зарурлиги алоҳида эътибор қаратилди.

ЎЗА

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ХОРИЖИЙ ЭЛЧИЛАРДАН ИШОНЧ ЁРЛИҚЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 12 апрель куни бўлиб ўтган тантанали маросимда фавқулодда ва мухтор элчилар — Фаластин давлатидан Жавад Аввад, Япониядан Хатори Такаши, Қатар давлатидан Ҳасан Ҳамза Ҳошим, Словакия Республикасидан Виктор Борецки ва Покистон Ислом Республикасидан Аҳмад Фарукнинг ишонч ёрлиқларини қабул қилиб олди.

Давлатимиз раҳбари мамлакатимизга янги тайинланган дипломатик миссиялар раҳбарларини самимий қўтлаб, Ўзбекистондаги фаолиятини бошлагани билан табриқлади.

Президентимиз ўз нутқида очик ва прагматик ташқи сиёсатни амалга ошираётган Янги Ўзбекистон халқаро майдонда янги марраларга эришаётгани, дўстлар ва ишончли ҳамкорлар сафини кенгайтираётганини таъкидлади. Мамлакатимизда янги элчихоналар очилмоқда, Ўзбекистоннинг хориждаги дипломатик ваколатхоналари географияси ҳам кенгаймоқда. Яқинда юртимизнинг Швеция ва Венгрияда элчихоналари очилди, Тошкентда Қатар давлатининг дипломатик миссияси ўз ишини бошлади.

Мамлакатимиздаги янгиланишлар жараёни тўғрисида сўз юритар экан, Ўзбекистон етакчиси кейинги йилларда “инсон — жамият — давлат” тамойили асосида ҳуқуқий демократик давлатни барпо этиш, эркин фуқаролик жамиятини ривожлантириш борасида амалга оширилаётган ислохотларнинг моҳияти ва мақсадларига алоҳида тўхталди.

Бундай кенг қўламли ўзгаришлар мамлакатни тубдан ислоҳ қилишни, комплекс сиёсий, иқтисодий ва маъмурий янгиланишларни изчил олиб боришни талаб этади. Конституциямизни Янги Ўзбекистон воқелигига мос равишда янгилаш жараёни бу йўлдаги катта қадмидир.

Президент Шавкат Мирзиёев Асосий қонуннинг янги тахирини тайёрлаш доирасида кенг жамоатчилик муҳокамаси ўтказилгани, тажрибали мутахассис ва олимлар, хорижий ҳамкорлар, ихтисослашган халқаро институтлар ва таҳлилий марказларнинг тақлифлари ҳисобга олинганини қайд этди.

Ўзбекистон етакчиси зиддиятлар ва можаролар кескинлашиб бораётган

мураккаб халқаро вазият шароитида барча мамлакатлар билан ўзаро ишонч ва ҳурматга асосланган ташқи сиёсатни амалга оширишнинг аҳамияти тобора ортиб бораётганини алоҳида таъкидлади.

Қайд этилганидек, мамлакатимиз етакчи халқаро ва минтақавий ташкилотлар, глобал молиявий институтлар билан шерикликни мустаҳкамламоқда, Туркий давлатлар ташкилотида самарали раисликни амалга оширмоқда ва жорий йилда илк бор Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти саммитини қабул қилмоқда. Ундан зийд йирик халқаро тадбирлар ўтказилиши режалаштирилган.

— Халқаро ҳамжамият учун янада очик ва самимий ҳамкор бўлишга астойдил интиламиз. Бунинг учун бизда сиёсий ирода, қатъият, энг муҳими, имконият ва етарли салоҳият бор, — деди Президент.

Маросим давомида давлатимиз раҳбари янги элчилар вакиллик қилаётган мамлакатлар билан кўп қиррали ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришнинг истиқболли йўналишларига алоҳида тўхталиб ўтди.

Фаластин — Ўзбекистоннинг Яқин Шарқдаги анъанавий ҳамкорларидан бири. Халқларимизни кўп асрлик дўстлик ришталари, муштарак диний ва маданий қадриятлар ўзаро боғлаб туради.

Қишлоқ хўжалиги, қурилиш материалларини ишлаб чиқариш, фармацевтика ва тўқимачилик соҳаларида ҳамкорлик учун катта салоҳият борлиги таъкидланди.

Ўзаро манфаатли алмашинувларни ривожлантириш учун Фаластин давлат ташкилотлари ва ухусуий бизнес вакилларининг мамлакатимизга ташрифларини ташкил этиш тақлиф қилинди.

Япония элчисига мурожаат қилар экан, давлатимиз раҳбари Токио Ўзбекистоннинг вақт билан синалган страте-

гик шериги эканини, ушбу мамлакат билан муносабатлар ўзаро ишонч руҳида ривожланиб бораётганини қайд этди.

Япония юртимиз иқтисодиёти, саноати ва инфратузилмасини технологик модернизация қилишда фаол иштирок этаётгани мамнуният билан таъкидланди. 2019 йил декабрь ойида ўтган ва узоқ мuddатли ҳамкорлик учун мустаҳкам замин яратган Ўзбекистон — Япония саммити тарихий воқеа бўлгани қайд этилди.

Олий даражадаги ва вазирликлар ўртасидаги мунтазам мулоқотлар томонларнинг амалий ҳамкорликини кенгайтиришдан манфаатдорлиги юқори эканини кўрсатмоқда. Режалаштирилган кўп томонлама тadbирлар, БМТ ва бошқа халқаро ташкилотлар доирасидаги ҳамкорлик, шунингдек, “Марказий Осиё — Япония” мулоқоти икки мамлакат ўртасидаги шерикликини изчил давом эттиришда муҳим аҳамиятга эга.

Қатар давлати биз учун яқин дўст, нафақат араб-мусулмон оламида, балки бутун дунёда катта нуфуз ва таъсирга эга мамлакат.

Президентимиз Қатар Амир Шайх Тамим бин Ҳамад Ол Таний раҳбарлигида эришаётган катта муваффақиятларни юксак баҳолади, футбол бўйича жаҳон чемпионати ва Доҳада БМТнинг энг кам ривожланган мамлакатлар бўйича конференцияси муваффақиятли ўтказилгани билан табриқлади.

Ҳамкорлик истиқболларини баҳолар экан, давлатимиз раҳбари бу борада катта имкониятлар мавжудлигини таъкидлади.

Бўлажак Ўзбекистон — Қатар саммити икки мамлакат муносабатларини сифат жиҳатидан янги даражага олиб чиқиш сари тарихий қадам бўлишига ишонч билдирилди.

Давоми 2-бетда

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ТУРКИЯ БИЛАН САНОАТ КООПЕРАЦИЯСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ УЧУН КЕНГ ИМКОНИЯТЛАР БОРЛИГИНИ ҚАЙД ЭТДИ

Амалий ҳамкорликни кенгайтириш, кооперация лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш ва илгари суриш, инновациялар ва илгор технологияларни жорий қилиш масалалари ҳамда Ўзбекистон — Туркия кенг қўламли стратегик шериклик муносабатларини мустаҳкамлашнинг бошқа жиҳатлари Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 12 апрель куни Туркия Республикаси саноат ва технологиялар вазири Мустафо Варанк бошчилигидаги делегация билан ўтказган учрашув кун тартибидан ўрин олди.

Туркия Президенти Режеп Таййип Эрдоғаннинг топшириғига биноан мамлакатимизга келган делегация ташрифининг мақсади — “Togg” бренди остида ишлаб чиқарилган биринчи миллий электромобилни намойиш этиш ва топшириш.

Давлатимиз раҳбари икки томонлама ҳамкорликда бугунги жадал суръатни, барча даражаларда ўзаро мулоқот ва алмашинувлар фаоллашганини алоҳида мамнуният билан қайд этди.

Бунга мисол тариқасида товар айирбошлаш ҳажми барқарор ошиб бораётгани, устувор тармоқларда бир қатор йирик инвестиция лойиҳалари биргаликда

амалга оширилаётгани, мамлакатларимиз ўртасида мунтазам авиақатновлар кўпайгани таъкидланди.

Туркиянинг етакчи компанияларини қўшма, шу жумладан, автомобиль саноатидаги лойиҳаларни амалга оширишга жалб қилиш орқали саноат кооперациясини ривожлантириш учун кенг имкониятлар борлиги кўрсатиб ўтилди.

Олий даражадаги Стратегик шериклик кенгашининг навбатдаги ййгилишига пухта тайёргарлик кўриш, жумладан, истиқболли лойиҳалар портфелини шакллантириш ва узоқ мuddатли саноат дастурини қабул қилиш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Учрашув якунида “Togg” электромобилининг тақдими бўлиб ўтди. Вазир Мустафо Варанк автотранспорт воситасининг техник кўрсаткичлари тўғрисида батафсил маълумот бериб, унинг қалитини тантанали равишда топширди.

Мамлакатимиз етакчиси миннатдорлик билдириб, Туркия Президенти ва халқини машинасозлик тармоғида эришилган улкан муваффақият — электромобилларни ишлаб чиқариш йўлга қўйилгани билан дилдан қутлади.

Давлатимиз раҳбари Туркияда биринчилардан бўлиб ишлаб чиқарилган ушбу электромобиль рулига ўтириб, уни ҳайдаб кўрди.

ЎЗА

ЎЗБЕКИСТОН ВА ТУРКИЯ ЕТАКЧИЛАРИ ТЕЛЕФОН ОРҚАЛИ МУЛОҚОТ ҚИЛДИЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 12 апрель куни Туркия Республикаси Президенти Режеп Таййип Эрдоған билан ўтказган телефон орқали мулоқотда “Togg” бренди остида ишлаб чиқарилган биринчи турк электромобили учун миннатдорлик билдирди.

Давлатимиз раҳбари қардош Туркия Президенти ва халқини катта технологик ғалаба — мамлакатда замонавий электромобилларни саноат усулида ишлаб чиқариш бошлангани билан табриқлади.

Суҳбат чоғида Ўзбекистон — Туркия кенг қўламли стратегик шериклик ва кўп қиррали ҳамкорлик муносабатларининг бугунги даражасига юксак баҳо берилди.

Ўзбекистон ва Туркия етакчи компанияларининг юқори технологик тармоқлардаги саноат кооперацияси мисқисини янада кенгайтириш учун мавжуд имкониятлар қайд этилди.

Жорий йилда ўтказилиши режалаштирилган икки томонлама Олий даражадаги Стратегик шериклик кенгаши ййгилишига пухта тайёргарлик кўришга алоҳида эътибор қаратилди.

Минтақавий аҳамиятга молик долзарб масалалар юзасидан ҳам фикр алмашилди.

Телефон мулоқоти якунида Туркия Президенти Режеп Таййип Эрдоған Ўзбекистон Республикаси Конституциясига ўзгартиришлар киритиш бўйича бўлажак референдумни тўлиқ қўллаб-қувватлашини билдирди ва унинг муваффақиятли ўтишини тилади.

ЎЗА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қ А Р О Р И Қишлоқ хўжалиги корхоналари дала четларидаги ер майдонларида маҳсулот етиштириш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида

Республикадаги фермер хўжаликлари дала четларидаги ер майдонларини ўзлаштириш, уларда қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш ва уларнинг ишончли харидини ташкил қилиш ишларини тизимлаштириш, ушбу тизимга алоҳида **масъул ташкилотни бириктириш** ҳамда дала чети ер эгаларини молиявий қўллаб-қувватлаш мақсадида:

1. Республикадаги **фермер хўжаликларининг дала четларида 58,9 минг гектарга яқин майдонлар** бугунги кунда ер эгалари томонидан тўлиқ фойдаланилмаётгани Қишлоқ хўжалиги вазирлиги томонидан аниқланганлиги маълумот учун қабул қилинсин.
2. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Қишлоқ хўжалигида

хизматлар кўрсатиш агентлигига (кейинги ўринларда — Агентлик) фермер хўжаликларининг **дала четларини ўзлаштириш, уларда маҳсулотлар етиштириш ва етиштирилган маҳсулотларнинг ишончли харидини ташкил қилиш** вазифаси юклатилсин.

Давоми 2-бетда

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ХОРИЖИЙ ЭЛЧИЛАРДАН ИШОНЧ ЁРЛИҚЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Бошланиши 1-бетда

Таъкидланганидек, энергетика, қазиб чиқариш, кимё саноати, қишлоқ ҳўжалиги, қурилиш, экологик туризм ва фармацевтика соҳаларидаги йирик қўшма лойиҳалар савдо-иқтисодий ҳамкорликни мустаҳкамлашда катта аҳамиятга эга бўлади.

Ўзбекистон Словакияни Европа Иттифоқида салмоқли иқтисодий салоҳиятга эга истиқболли ҳамкорларидан бири сифатида қабул қилади.

Президентимиз дўстлик ва ўзаро ҳурмат тамойилларига асосланган Ўзбекистон — Словакия муносабатлари янги лойиҳалар ва аниқ дастурлар билан бойиб, изчил ривожланиб бораётганини мамнуният билан қайд этди.

Кейинги йилларда ўзаро савдо ҳажми ва қўшма корхоналар сони 2 баравар кўпайгани бундан далолат беради.

Ўзбекистон инвестиция соҳасида, шу жумладан, тиббиёт, фармацевтика ва кимё тармоқларининг етакчи компаниялари билан биргаликда аниқ лойиҳаларни амалга оширишдан манфаатдор.

Сиёсий, иқтисодий ва ҳарбий салоҳияти муттасил ошиб бораётган Покистон билан муносабатлар икки мамлакат етакчиларининг мунтазам мулоқотлари туфайли стратегик шериклик даражасига кўтарилди.

Транспорт, қишлоқ ҳўжалиги, энгил саноат, фармацевтика ва бошқа тармоқлардаги ҳамкорлик жадал ривожланиб бормоқда. Ўзаро савдо ҳажмини яқин истиқболда 1 миллиард долларга етказиш бўйича йўл харитаси қабул қилинган.

ЎЗА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҚАРОРИ ҚИШЛОҚ ҲЎЖАЛИГИ КОРХОНАЛАРИ ДАЛА ЧЕТЛАРИДАГИ ЕР МАЙДОНЛАРИДА МАҲСУЛОТ ЕТИШТИРИШ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Бошланиши 1-бетда

3. Агентликка: дала четларида ишларни тўғри ва сифатли ташкил қилиш, ер эгаларига экишдан бошлаб маҳсулотни реализация қилишгача бўлган даврда амалий ёрдам бериш учун 2023 йилда ҳар бир туманга 4 нафаргача, жами 672 нафаргача мавсумий агрономларни ишга қабул қилишга рўхсат берилсин;

Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Сабзавот, полиз экинлари ва картошкачилик илмий-тадқиқот институти ва Академик М.Мирзаев номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институти бириктирилсин.

Агентлик тизимидаги штат бирликлари доирасида қишлоқ ҳўжалиги корхоналари дала четларидаги ер майдонларида маҳсулот етиштириш тизимини жорий қилишга масъул бўлган директор ўринбосари штати жорий қилинсин.

Белгилансинки, мавсумий агрономларнинг 2023 йилдаги иш ҳақларини тўлаш билан боғлиқ харажатлар олинган бюджет ссудаси ва қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари етиштирувчиларга берилган кредитлар фоиз ставкаси ўртасидаги тафовут натижасида Агентлик ихтиёрида қоладиган маблағлар ҳисобидан қопланади.

4. Агентликка бириктирилган илмий-тадқиқот институтиларига қуйидаги вазифалар юклатилсин:

Фермер ҳўжалиқларининг дала четларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш бўйича илмий асосларни ишлаб чиқиш, сабзавот, полиз ва картошка экинлари селекцияси ютуқларини ҳар бир ҳудуднинг иқлим шароитларидан келиб чиқиб қўллаш;

Фермер ҳўжалиқларининг дала четларида қишлоқ ҳўжалиги экинларини етиштириш, ҳосилини сақлаш, уларни касаллик ва зараркунандалардан ҳимоя қилишнинг самарали, уйғунлашган инновацион услубларини жорий қилиш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш ҳамда ҳар бир туманда семинар ва тренинглар ўтказиб бориш.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 5-июлдаги “2023 йилда қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқариш, қайта ишлашни кенгайтириш ва

қўллаб-қувватлашнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-113-сон қарори доирасида Агентлиkning Боғдорчилик ва иссиқхона ҳўжалигини ривожлантириш жамғармасига 2023 йилда ажратилиши кўзда тутилган 400 миллиард сўм бюджет ссудаси ҳисобидан 100 миллиард сўм иллийк 10 фоиз ставкада қуйидаги мақсадлар учун сарфланиши белгилансин:

дала четини ўзлаштириш ва маҳсулот етиштириш учун зарур бўлган уруғ, кўчатлар, минерал ўғитлар, кимёвий препаратлар, моддий-техник ресурслар билан таъминлаш;

сув билан таъминлаш учун насос ва қувурларни ўрнатишга қарз шартномаси асосида, нақд пул шаклида қишлоқ ҳўжалиги корхоналари ва дала чети ер эгаларига 6 ойгача имтиёзли давр билан 12 ой муддатга йиллик 14 фоиз ставкада қарз ажратиш.

Бунда, берилаётган қарз маблағлари олинаётган даромаднинг 50 фоизидан ошиб кетиши мумкин эмас.

Мазкур қарор доирасида Агентлик томонидан талабгорларнинг энг яхши таклифларини танлаш усули орқали қарз маблағлари уларнинг қайтмаслик хатарини сўғурта қилиш бўйича сўғурта полиси тақдим этилгандан сўнг ажратилиши белгилансин.

Агентликка дала четларига кредит асосида насос ва қувурларни ўрнатиб, сув билан таъминлаш чораларини кўриш учун уч томонлама шартнома асосида корхоналарни жалб қилишга рўхсат берилсин.

6. Ўзбекистон фермер, деҳқон ҳўжалиқлари ва томорқа ер эгалари кенгаши (А.Хайтов) қуритиш цехи ва совиткичли омборхоналарни харид қилишга Фермер, деҳқон ҳўжалиқлари ва томорқа ер эгаларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси ҳисобидан 50 миллиард сўм маблағ ажратсин.

Ушбу маблағлар Фермер, деҳқон ҳўжалиқлари ва томорқа ер эгаларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси томонидан:

қишлоқ ҳўжалиги корхоналарига 36 ойгача имтиёзли давр билан 84 ой муддатга йиллик 14 фоиз ставкада ажратилсин. Бунда, кредит суммасининг 60 фоизи бўйича гаров таъминоти си-

фатида ўрнатиладиган қуритиш цехи ва совиткичли омборхоналар олиниши, 40 фоизи бўйича гаров таъминоти сифатида уларнинг қайтмаслик хатарини сўғурта қилиш бўйича сўғурта полиси олиниши белгилансин;

ташаббускорларга қуритиш цехи ва совиткичли омборхоналар ўрнатиб берилгандан сўнг маҳсулот етказиб берувчининг ҳисоб рақамига ўтказиб бериш шарти билан ажратилсин.

7. Оилавий тадбиркорликни ривожлантириш дастурлари доирасида қишлоқ ҳўжалиги ерлари атрофсидида коллектор-дренаж тармоқлари мавжуд бўлган фермер ҳўжалиқларига зовур сувларида 200-250 бошдан ўрдак боқиш ва асалари уяси ташкил қилиш учун йиллик 14 фоиз ставкада имтиёзли кредитлар ажратилсин.

8. Фермер ҳўжалиқларининг дала четида экиладиган экин ва етиштириладиган қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари, бокиладиган парранда ва асалари уялари ҳамда совиткичли омборхона ва қуритиш ускуналарини жойлаштириш бўйича прогноз кўрсаткичлар 1-4.13-иловаларга мувофиқ тасдиқлансин.

9. Фойдаланилмай бўш турган дала четлари ҳамда коллектор-дренаж тармоқлари атрофларидаги қишлоқ ҳўжалиги экинлари ер майдонларида маҳсулотларни етиштириш учун 5-иловага мувофиқ тегишли вазирлик ва идоралар раҳбарларига вазифалар юклатилсин.

10. Сирдарё вилояти ҳокимлиги, Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги 2023-2025 йилларда Сирдарё вилоятида фойдаланилмай бўш турган дала четлари ҳамда коллектор-дренажлар атрофларидаги 500 гектар майдонда ихчам “ижтимоий иссиқхона”ни ташкил қилиб, “Темир дафтар”, “Ёшлар дафтари”, “Аёллар дафтари”га киритилган ҳамда меҳнат миграциясидан қайтган фуқароларга тайёр ҳафтада 2,5 сотихдан ажратилишини таъминласин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

Тошкент шаҳри,
2023 йил 12 апрель

Ш. МИРЗИЁЕВ

Қўшни мамлакатларнинг саъй-ҳаракатларини мувофиқлаштириш Афғонистонда мустаҳкам тинчлик ўрнатишда ҳал қилувчи роль ўйнаши мумкин

13 апрель куни Самарқандда Афғонистонга қўшни мамлакатларнинг тўртинчи вазирлар учрашуви бўлиб ўтади.

Учрашувда Эрон, Хитой, Покистон, Россия, Тожикистон, Туркменистон ва Ўзбекистон ташқи ишлар вазирлари иштирок этади.

7 март куни Тошкентда Афғонистонга қўшни давлатлар махсус вакилларининг биринчи йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистоннинг БМТ шафелигида Афғонистон ҳукумати билан томонларнинг мажбуриятларини босқичма-босқич бажариш алгоритминини тайёрлаш ва мувофиқлаштириш бўйича юқори даражадаги халқаро музокаралар гуруҳини тузиш ташаббуси ижобий баҳоланди.

Форумда Афғонистондаги мавжуд вазият, мамлакатдаги янги ҳокимиятлар жаҳон ҳамжамиятининг асосий талабларини — инклюзив ҳукумат тузиш, афғон аёлларининг меҳнат ва таълим олишини таъминлаш, миллий озчиликлар ҳуқуқларини ҳурмат қилиш бўйича томонларнинг саъй-ҳаракатлари муҳокама қилиниши режалаштирилмоқда.

Бўлажак форумнинг стратегик аҳамияти ва долзарблиги шундаки, Афғонистоннинг яқин кўшниси бўлган барча давлатлар Самарқанддаги битта майдончада тўпланади. Ушбу формат афғон халқига гуманитар ёрдам кўрсатиш, шунингдек, мамлакатда тинчлик ўрнатиш ва унинг иқтисодий ривожланишига кўмаклашиш бўйича қўшма чора-тадбирларни бадфисил муҳокама қилиш имконини беради.

Ўзбекистон Афғонистондаги вазиятни фақат тинч, сиёсий-дипломатик йўллар билан ҳал этишни изчил қўллаб-қувватлаб келмоқда. Унинг суверенитети, мустақиллиги ва ҳудудий яхлитлигини ҳурмат қилиш, қўшни мамлакатнинг тинч, бўлинимас, мустақил, иқтисодий ривожланаётган давлат сифатида шаклланишини қўллаб-қувватлаш зарурлиги тамойилига қатъий амал қилмоқда.

Президент Шавкат Мирзиёевнинг Афғонистон барқарорлашувиغا нисбатан қатъий ёндашуви — “Бекарорлик ва вайронагарчиликдан — тинчлик ва яратувчанлик сари” тамойили Афғонистон йўналишидаги қўшма минтақавий ҳамкорлиқнинг мангитини белгилайди.

2016 йили Ўзбекистон Афғонистон масаласини ҳал қилиш борасидаги саъй-ҳаракатларини сезиларли даражада фаоллаштирди. Ўзбекистон Пре-

зиденти ташаббуси билан 2018 йилда Афғонистон бўйича “Тинчлик жараёни, хавфсизлик соҳасида ҳамкорлик ва минтақавий шериклик” мавзусида ўтказилган юқори даражадаги халқаро конференция муҳим воқеа бўлди. Конференция якунида қабул қилинган Тошкент Декларацияси биринчи марта Афғонистондаги вазиятни сиёсий жиҳатдан ҳал этиш зарурлиги ҳақидаги умумий консенсусни мустаҳкамлади, бу эса тинчлик жараёнини қайта бошлаш ва қуролли можарони тўхтатишга сезиларли туртки берди.

2021 йил 15-16 июль кунлари Ўзбекистонда ташкил этилган “Марказий ва Жанубий Осиё: минтақавий ўзаро боғлиқлик. Таҳдидлар ва имкониятлар” юқори даражадаги халқаро конференцияси Афғонистонда тинчликка эришилишига кўмаклашиш бўйича халқаро саъй-ҳаракатларга муҳим ҳисса бўлиб қўшилди. Ушбу халқаро тадбир Афғонистондаги тинчлик ва барқарорликнинг минтақалараро алоқаларини ривожлантириш учун биринчи даражали ролини яна бир бор таъкидлади.

2022 йил 25-26 июль кунлари Тошкентда “Афғонистон: хавфсизлик ва иқтисодий ривожланиш” халқаро конференцияси ҳам бўлиб ўтди. У Марказий ва Жанубий Осиё, Европа, Америка, Яқин ва Урта Шарқ, Осиё-Тинч океани минтақасининг 20 дан ортиқ давлатларидан Афғонистон бўйича махсус вакилларни, Афғонистон муаммоси ҳал этилишига бевосита жалб этилган ўнлаб халқаро ва минтақавий ташкилотлар, шу жумладан, БМТ, Европа Иттифоқи, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжалиги ташкилоти (ФАО), Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти, Ислом ҳамкорлик

ташкилоти, Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг раҳбар ва мутахассисларини, шунингдек, Афғонистон муваққат ҳукумати делегациясини ўз атрофига тўплади.

Шунингдек, маҳаллий экспертлар, Афғонистонга қўшни давлатлар, жумладан, Марказий Осиёнинг барча мамлакатлари, шунингдек, Россия, АҚШ, Эрон, Покистон, Ҳиндистон ва Бельгиядан етакчи таҳлил марказларининг раҳбарлари ва мутахассислари иштирокчи сифатида таклиф этилди.

Ушбу конференция Ўзбекистоннинг Марказий Осиёда хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш, Афғонистонни терроризм ва урушлардан холи бўлган тинч ва фаровон мамлакатга айлантириш борасидаги тизимли саъй-ҳаракатларининг ажралмас қисмига айланди.

Ўзбекистон афғон халқига гуманитар ёрдам кўрсатмоқда. Хусусан, 2021 йил сентябрдан то ҳозирги кунга қадар Афғонистонга 10 минг тоннадан ортиқ гуманитар юк жўнатилди. Бундан ташқари, мамлакатимиз халқаро ҳамжамият томонидан юборилган гуманитар ёрдамни ушбу мамлакатга етказиб беришга кўмаклашувчи муҳим воситачилик миссиясини ҳам бажармоқда.

2021 йили Президент Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан Термиз шаҳрида БМТ шафелигида Афғонистонга ёрдам қабул қилиш ва уни етказиб бериш бўйича халқаро логистика маркази иш бошлади. Бу Афғонистон билан чегара яқинида жойлашган

МУВОФИҚЛАШТИРИЛГАН ЁНДАШУВ АФҒОНИСТОНДА МУСТАҲКАМ ТИНЧЛИК ЎРНАТИШ ВА БУ МАМЛАКАТНИ ТИНЧ ТАРАҚҚИЁТ ЙўЛИГА ҚАЙТАРИШДА ҲАЛ ҚИЛУВЧИ РОЛЬ ЎЙНАШИ МУМКИН. БУГУНГИ КУНДА МАРКАЗИЙ ОСИЁЁ МАМЛАКАТЛАРИ ДЕМОКРАТИК ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТЛАР ПОЗИЦИЯЛАРИДА ТУРИБДИ, ДУНЁВИЙ РЕСПУБЛИКАЛАР ТАМОЙИЛЛАРИ АСОСИДА РИВОЖЛАНМОҚДА, ИНСОННИНГ ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИНИ МУСТАҲКАМЛАШ ТАРАФДОРИДИР.

тутадиган ушбу минтақалараро темир йўл лойиҳасининг амалга оширилиши Афғонистонда темир йўл бўйлаб транспорт ва тегишли инфратузилмани ривожлантиришга кўмаклашадди.

Натижада ярим миллиондан ортиқ янги иш ўринлари яратилиши, шу жумладан, темир йўл транспортининг эксплуатацияси билан боғлиқ касблар шаклланиши, минтақанинг 15 миллион нафаргача аҳолиси лойиҳанинг наф кўрувчиларига айланиши кутилмоқда.

Мазкур йирик лойиҳаларнинг амалга оширилиши Афғонистоннинг иқтисодий ривожланишига туртки бўлиши, аҳоли учун муқобил даромад манбаларини яратиши ва натижада можаронинг ижтимоий заминини бартараф этиши мумкин.

Энг муҳими, Афғонистоннинг инфратузилма ва иқтисодий ўзаро боғлиқлик лойиҳалари орқали минтақа давлатларини бирлаштирадиган маконга айланиши Афғонистонни ўраб турган давлатларнинг ушбу мамлакатда тинчлик ва барқарорликни сақлашга бўлган қизиқишини оширади, давлатни Марказий ва Жанубий Осиё ўртасидаги боғловчи бўлин сифатида йўқолган тарихий ролига қайтаради.

Президент Шавкат Мирзиёев Марказий Осиё мамлакатларининг 2022 йил 21 июлдаги IV саммити чоғида шундай деган эди: “Амфити тоғида узоқ муддатли тинчликни таъминлаш, унинг ижтимоий ва иқтисодий тикланишига кўмаклашиш учун яқин ҳамкорликни давом эттириш бизнинг устувор вазифамиз бўлиб қолиши керак. Биз энг яқин кўшимиз, бу мамлакатдаги барқарорликдан ҳаммадан кўра кўпроқ манфаатдор бўлишимиз керак. Халқаро ҳамжамият бу муаммони кандай қабул қилиши кўп жиҳатдан бизга боғлиқ”.

Мувофиқлаштирилган ёндашув Афғонистонда мустаҳкам тинчлик ўрнатиш ва бу мамлакатни тинч тараққиёт йўлига қайтаришда ҳал қилувчи роль ўйнаши мумкин. Бугунги кунда Марказий Осиё мамлакатлари демократик ҳуқуқий давлатлар позицияларида турибди, дунёвий республикалар тамойиллари асосида ривожланмоқда, инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликларини мустаҳкамлаш тарафдоридир.

“Дунё” АА

янги таҳрирдаги конституция

Янги Ўзбекистонни қуриш ғояси атрофида
бўтун жамиятимизни жипслаштиради

табий жараён ҳисобланади. Агар Конституциянинг тақлиф этилаётган лойиҳасига эътибор қаратсак, унинг 65 фоиз матни халқимиз тақлифлари асосида янгилангани, инсон ҳуқуқ ва эркинликларига оид қоидалар 3,5 баробар кўпайганини кўришимиз мумкин. Бу халқимизнинг мамлакатда бўлаётган кенг қўлмали ўзгаришларга бефарқ эмаслигини, ислохотларнинг фаол иштирокисини бўлишга интилаётганини аққол намоён қилади.

Ишонч билан айтиш мумкинки, Янги Ўзбекистон — инсон қадри устувор бўлган жамият ва халқпарвар давлат. Чунки барча ислохотларда давлат ва жамиятимизни янада ислоҳ қилиш, фуқароларимизнинг ҳаётий муаммоларини ҳал этиш ва орзу-умидларини рўёбга чиқариш олий мақсад этиб белгиланган.

Бугун мамлакатимизда барча соҳалар қатори иқтисодий жабҳада ҳам ўта муҳим ва шиддатли ислохотлар кечмоқда. Иқтисодий тизим тўлиқ қайтадан такомиллаш-

асосларини мустаҳкамлаш мақсадида конституциявий нормалар талаблари асосида тегишли қонунлар, қонуности меъёрий ҳужжатларни қабул қилиш ва уларни такомиллаштириб бориш, жисмоний ҳамда юридик шахслар томонидан бозор иқтисодиёти тамойиллари, қоида-талаблари асосида фаолият юритиши учун ижтимоий-иқтисодий шарт-шароитлар яратиш функциясини бажаради. Конституциявий ислохотларда иқтисодий йўналишдаги ўзгаришларнинг моҳияти шундаки, бу ҳам бўлса, халқчил давлатни бунёд этишнинг энг муҳим шарти бўлган ислохотлар жараёнида инсон манфаатларини таъминлашга эришиш ҳисобланади. Янги таҳрирдаги Бош қонунимизда "Инсон — жамият — давлат", "Янги Ўзбекистон — ижтимоий давлат" тамойилларини мустаҳкамлашга, иқтисодий ислохотлар жараёнида инсон манфаатларини таъминлашга бош мезон сифатида қаралмоқда. Шунингдек,

манфаатларини акс эттиради. Буни биргина иқтисодий соҳада киритилаётган нормалар мисолида ҳам кўришимиз мумкин. Амалдаги Конституциянинг IX боби — "Иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқлар" 7 моддадан иборат бўлса, янги лойиҳада "Иқтисодий, ижтимоий, маданий

таҳрирдаги Конституциянинг 67-моддасига "Ўзбекистон Республикаси ҳудудида иқтисодий макон бирлиги, товарлар, хизматлар, меҳнат ресурслари ва молиявий маблағларнинг эркин ҳаракатланиши кафолатланади" деган норма киритилган. Бу норманинг

маҳсулотини бир вилоятдан бошқа вилоятга олиб ўтишига, сотишига тўсқинлик қилишга ҳаққи бўлмайти.

Халқро бозордаги рақобат тобора авж олиб бораётган бир шароитда давлат ва унинг ваколатли органлари томонидан эркин бозор механизмларини жорий этиш билан боғлиқ чора-тадбирлар амалга оширилмаса, бу ҳолат ўз навбатида, мамлакат тараққиёти барқарорлигини таъминлаш ҳамда фуқаролар фаровонлигига жиддий путур етказиши мумкин бўлади. Шу боис, мамлакатимизда давлатнинг иқтисодий жараёнларни бошқаришга доир конституциявий вазифа ва функцияларини Бош қонунимизда аниқ белгилаш муҳим аҳамият касб этмоқда.

Янги таҳрирдаги Асосий қонунимизда мулк дахлсизлиги ва у билан боғлиқ ҳуқуқларнинг таъминланиши давлат томонидан кафолатланиши, мулк ҳуқуқларни чеклаш фақат суд қарори асосида бўлиши мустаҳкамланяпти. Бу иқтисодиёт барқарор ўсиши, фаровон ҳаётимиз таянчи ҳисобланган тадбиркор ва ишбилармонларнинг эркин фаолияти учун мустаҳкам ҳуқуқий кафолатни таъминлайди. Бу, ўз навбатида, тадбиркорларнинг эркин ва самарали фаолият юритиши, бизнес муҳитини яхшилаш, ички ва ташқи савдо ривожланиши, аҳолини тадбиркорликка кенг жалб қилиш орқали бандлигини таъминлашга хизмат қилади.

Олиб борилаётган иқтисодий ислохотлар натижасида геосиёсий вазият, глобаллашув жараёнларининг фаоллашуви ҳамда иқтисодий ноаниқликларга қарамай, мамлакатимиз макроиқтисодий кўрсаткичлари барқарор ўсиши таъминланяпти. Бунинг барчаси иқтисодий муаммоларни ҳал этишда тизимли ёндашувнинг йўлга қўйилгани ҳамда ҳудудларни ривожлантиришга берилаётган эътибори самарасидир.

Миллий иқтисодиёт соҳаси изчил ва тизимли ислохотлар, муҳим эврилишлар, сиёсий ирода ва ташаббуслар марказида бўлиб, пировардида, тобора равнақ топиб бормоқда. Эришилган ютуқларнинг эътироф этмоқ, атрофлича таҳлил қилмоқ ва келажақдаги муҳим қадамларимизни шунга монанд белгилаш зарурати эса халқ фаровонлигини юксалтиришнинг муҳим шартларидан биридир.

Албатта, иқтисодиётдаги ислохотлар нечоғлиқ самара келтираётгани, вазифадорлик ва масъулият доим диққат марказида туриши муҳимдир. Шу ўринда уларнинг эътиборли томонларига тўхталиб ўтиш лозим.

Биринчидан, давлат бюджети барқарорлиги таъминланмоқда ва бюджет харажатларининг манзиллилиги ҳамда натижадорлиги ортб бормоқда.

Иккинчидан, давлат бюджетининг очиклигини таъминлашда кенг қўлмали ишлар амалга ошириляпти. Бу, аввало, давлат идораларининг халқ олдидаги ҳисобдорлигини оширишга хизмат қилади.

Учинчидан, бюджетни шакллантириш жараёнида аҳоли иштирокини таъминлаш юзасидан "Ташаббусли бюджет"

тирилди, айтиш мумкинки, эски қопилларни ўзгариштириш қанчалик мушкул ва мураккаб бўлмасин, янгича бозор механизмлари амалиётга жорий этила бошланди.

Ҳаётини мисолларга мурожаат қиладиган бўлсак, валюта сиёсатининг либераллаштирилиши, нархларни тартибга солиш қўлами қисқартирилгани, тижорат банкларига кредит сиёсатини юритишда кўпроқ ҳуқуқ ва имтиёзлар берилгани, мамлакат иқтисодий тараққиётининг локомотивлари ҳисобланган тадбиркор ва ишбилармонларга ўз бизнесини юритиш учун бутунлай янги имкониятлар яратилгани, айниқса, деҳқон ва фермерлар, кластер ҳўжаликлари ўзлари етиштирган ҳосилнинг ҳақиқий эгасига айланганини алоҳида таъкидлаш ўринлидир.

хусусий мулк дахлсизлиги, ерга эгаллик қилиш ҳуқуқи, фуқаролик жамияти институтларининг ўрни конституциявий даражага кўтариляпти.

Янги таҳрирдаги Конституция билан тадбиркорлик фаолияти кафолатларини кучайтириш, бозор муносабатларини ривожлантириш, ҳалол рақобатга шарт-шароит яратиш, қўлай инвестициявий ва ишбилармонлик муҳитини таъминлаш, адолатли солиқ тизимини йўлга қўйиш, монополистик фаолиятни чеклаш орқали тон маънода эркин бозор иқтисодиётини шакллантириш учун барқарор асос яратилади.

Мураккаб халқро муносабатлар шароитида қўлга киритган иқтисодий натижаларимиз ўз-ўзидан содир бўлмаяпти. Буни Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт

Абдурауф ҚОРЖОВОВ
Расулжон КАМОЛОВ
“Янги Ўзбекистон”
мухбирлари

БЎЙИНБОҒНИ ЕЧИБ ИШЛАШ ВАҚТИ КЕЛДИ

ёхуд Президентимиз раислигида ўтказилган видеоселектор йиғилишидан кейинги мулоҳазалар

Шерзодхон ҚУДРАТХЎЖА,
Ўзбекистон журналистика ва оммавий коммуникациялар
университети ректори, профессор

Тахминан тўрт-беш кун илгари кеч соат 23:00 ларда уйга қайтаётиб, ҳар доимгидек кадрдон масканимнинг ҳовлисини айландим, вақт алламаҳал бўлса-да, ётоқхонанинг ақсарият талабалари “Open air” лабиринтида нимадир билан банд бўляпти. Кимдир китоб ўқияпти, жамоавий ўйинлар ўйнаётганлар ҳам бор.

ЎзЖОКУнинг шинам “Халқаро пресс-клуб” айвончасида ҳам талабалар тўпланиб ўтирганининг гувоҳи бўлдим. Ҳар доим ёшлар билан ишлашни ёқтирганим, қалбим ҳамиша ёш бўлгани учун талабаларим ёнига талпиндим. Четдан кузатиб турсам, ёшлар битта елим сув идишини бир-бирига қарата айлантириб, ўйин ўйнаётган экан. Билсам, ўйиннинг номи — “Жасорат ёки ҳақиқат”. Яъни ўйинда ютказган бола маълум бир айтилган шартларни бажаришни керак. Мен ҳам талабалар билан бир оз ўйнагандек бўлдим-у, елим идишни четга олиб, уларга савол бердим. Талабаларда бор масалаларни ҳар биридан сўраб, саволларига жавоб бера бошладим. Ёшларнинг таклиф ва фикрлари кўп эди.

Бир талабамиз кутубхонага янги китоблар олиб келиш кераклигини, бири айнан шу китобларнинг электрон вариантини, бошқаси спорт зали кичиклиги туфайли футбол майдони гаплашиб беришимизни сўради ва ҳаттоки Тошкентдаги мусобақаларда ютишга ваъда ҳам берди. Яна бир шогирдимиз университетда турли спорт ўйинлари учун, хусусан, волейбол тўпларини қўпайтириб беришни, бири таклиф сифатида қолдирилган дарсларга ёзиладиган мустақил иш ва рефератларнинг ўрнига “Wikipedia” учун мақолалар ёзиб беришни айтди. Ҳар бир талабанинг гапини эшитдим.

Сўнг иккинчи кун тонгданоқ жамоамни фавуллода йигдим. Талабалар билан кўпроқ гаплашишимиз кераклигини, норасмий суҳбатлар ташкил этиш, спорт билан шугулланиш ва уларнинг яшаш тарзини ўрганишимизни айтиб ўтдим. Одатда, бизда бундай учрашувлар ҳар доим бўлиб келган. Шу билан бирга, талабаларнинг ҳар бири учун керак бўлган масалаларни ечиб беришимиз зарурлигини таъкидладим.

Яна бу гапларни эслашимнинг боиси шуки, видеоселектор йиғилиши

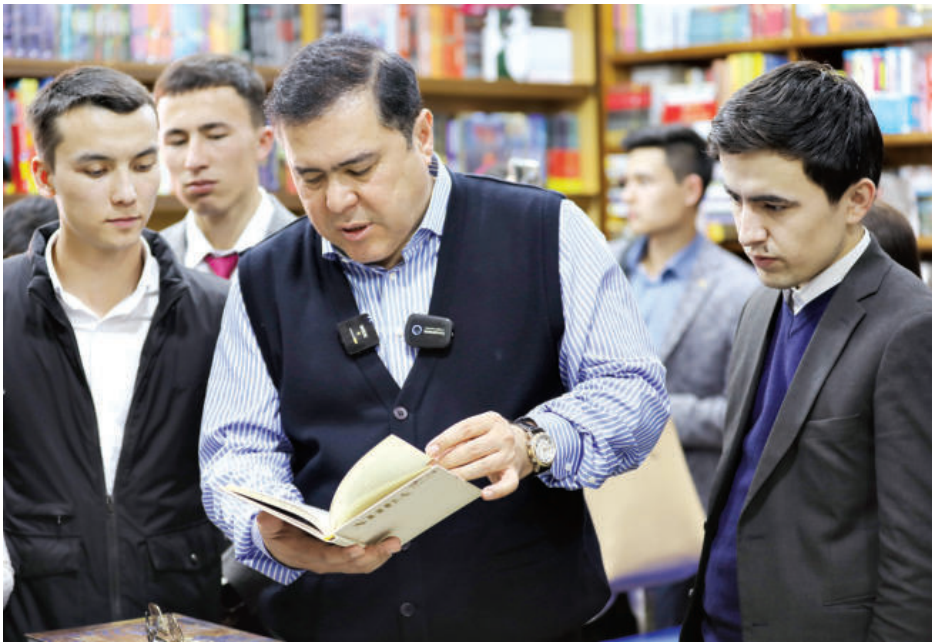
бошланган заҳоти Президентимиз эътиборимизни худди мана шу масалаларга қаратди. Яъни:

— талабаларнинг бўш вақти қандай ўтяпти?

— талабалар бизнинг ёшлик пайтларимиздагидек гулхан атрофида тўпланаяптими-йўқми?

— ёшлар бугун китоб ва бадий асарларни мутотлаа қиляптими?

— талабалардаги “олтин давр” руҳи қандай кечаяпти?

Айнан мана шу масалаларни айтиб, давлатимиз раҳбари “Бўйинбоғни ечиб ишланглар, одамларнинг ичига киринглар, улар билан суҳбатлашинглар”, деди.

Бу гапларнинг маъносини тушуниб, ўйлаб қолдим. Президентимизни худди шу кунги талабалар билан гаплашган пайт ёнимизда бўлгандек тасаввур қилдим.

Давлатимиз раҳбари ёшларнинг муаммосини ич-ичидан билиб, уларнинг орзулари ҳақида кўпроқ гапла-

шиб, ҳар жабҳада ёрдам қўлини чўзиш кераклигини таъкидлади.

Видеоселектор йиғилиши давомида жуда кўп масалалар эътибор марказида бўлди. Хусусан, мамлакатимизда 30 ёшгача бўлганлар 19 миллиондан ортиқлиги ёки аҳолининг 55 фоизини ташкил қилиши таъкидланди. Меҳнат бозорига ҳар йили 600 минг йигит-қиз кириб келаётган бўлса, келгуси 10 йилда бу рақам 1 миллионга етади. Шу боис, ёшларга сифатли таълим бериш, касб-хунарга ўқитиш ва бандлигини таъминлашга алоҳида эътибор қаратиш лозимлиги йиғилишнинг асосий мавзularидан бири бўлди.

Хусусан, ёшлар бандлигини таъминлаш учун, аввало, ишга қабул қилиш тизимини қайта қўриб чиқиш кераклиги айтилди. Мисол учун, ҳозирда 103 мингдан ортиқ ташкилотда 254 минг бўш иш ўрни бор. Лекин ўтган йили олий таълимни битирган 6 мингдан ортиқ, коллеж

ва техникумни тамомлаган 30 минг нафар йигит-қиз иш топа олмаган. Бу борада мутасаддиларга тегишли кўрсатмалар берилди.

Биласизми, ишга кира олмасликнинг асосий сабаби фақатгина таълим тизими билан боғлиқ эмас, деб ўйлайман. Чунки ўқишга қийратган баъзи талабалар таълим учун эмас, аксинча, ўқишга шунчаки қириш учун ҳужжат топширади. Фаолиятини шу соҳада давом эттирадимми-йўқми, унинг учун бу аҳамиятсиз, 4 йил давомида вақтини

бехуда ўтказади. Таълим муассасасини тугатиб, ишга жойлашишга келганда, унда на билим бўлади, на кўникма. Шунинг учун ёшлар, аввало, ўзининг келажагини, режаларини аниқ белгилаб олиб, олий таълимга ҳужжат топширса, юқоридagi каби рақамлар ҳам камайиши мумкин.

Шунингдек, йиғилишда бугунги кунда 1,5 миллион ёш бўш вақтини чет тилини ўрганишга бағишлаётгани таъкидланди. Уларнинг бу интилиши рағбатлантирилиб, хусусий марказларда тил ўрганиш харажатларига субсидиялар ажратилиши айтиб ўтилди. Бу фикр ҳақиқатдан тўғри. Чунки ёшлар чет тилларини қанчалик мукамал билса, фикрлаш доираси кенгайди, шу билан бирга, юқори маошли ишда ишлаш имкониятига ҳам эга бўлади.

Бир нарсаси ҳар доим эътибор қилмаман, ишдан кеч соат ўн, ўн бирлар атрофида қайтганимда талабаларим қўшимча дарслардан қалаётган бўлади. Ақсариятнинг қўлида чет тили дарслиқларини қўриб, қаердан қалаётганини сўрашга ҳоҳат ҳам қолмайди. Талабаларнинг бу ҳаракатидан жуда қувноман.

Йиғилиш давомида ИТ секторини ривожлантириш борасида ҳам қатор топшириқлар берилди. Хусусан, ИТ-парклар бўйича тажрибадан келиб чиқиб, худудларда “Креатив парк”лар ташкил

этилади. Уларга ИТ-парк резидентларига берилган имтиёз ва енгилликлар қўлланади. Бугун ИТ соҳасини ривожлантириб, жисмоний меҳнат сарфламай, интеллектуал орқали ҳам давлатга миллиардлаб маблағ олиб келиш мумкин. Бундай салоҳиятга эга ёшлар жуда кўп, уларга берилган имкониятлар ҳам етарли даражада топилади. Ҳиндистон, АҚШ ва бошқа давлатлар бу йўлни аллақачон босиб ўтган. Ўзбекистонда ҳам “Бир миллион дастурчи” лойиҳаси аста-секин ўз медаларини бермоқда.

Бир сўз билан айтганда, ушбу видеоселектор йиғилиши ёшларнинг барча муаммо ва масалаларини қамраб олди — ишсизлик, таълим сифати, янги иш ўринлари яратиш, шу билан бирга, уларнинг маънавий онгини ўстириш. Чунки бугун қўпчилик телефон ва интернетга муккасидан кетган. Ёшларнинг бирлашиши, “Team building”лар, узаро суҳбат ва дебатлар камайди. Биз уларни фаолликка чорлашимиз лозим.

Биласизми, олий таълимда ҳар бир ректор, проректор, деканлар ва тьюторларнинг барчаси шуни тушуниши кераки, ёшлар билан ишлаш, давлатимиз раҳбари айтганидек, бу — миллатимизнинг бош масаласи. Биз улар билан бамисоли ўз фарзандимиз билан гаплашгандек суҳбатлашишимиз зарур.

Бизда шаклланган яна бир гўзал қадрият устоз-шогирд муносабатларидир. Халқимиз орасида ушбу маданиятнинг ёзилмаган қондалари минг йилларки қамолга етиб келаётир. Устоз кўрган шогирд, албатта, бошқалардан ажралиб туриши барчамизга аён. Халқимиз “Устоз кўрмаган шогирд ҳар мақома йўрғалар”, деб бежиз айтмаган.

Ўзбекистоннинг келажаги ёшлар қўлида. Кўпчилик бу жумлаларни баландпарвоз дейиши мумкин, аммо ундай эмас. Чунки олдингидан фарқли равишда бунга аниқ тизим яратилмапти, ечим шахсан давлатимиз раҳбари томонидан кўрсатиб берилмапти. Қуни кеча бўлиб ўтган, тарихда жуда катта из қолдирадиган видеоселектор йиғилишида ҳам ёшлар билан ишлашда мутасадди ташкилотлар, жамоатчилик вакиллари ва Ўзбекистон халқи янги тизим яратилганининг гувоҳи бўлди.

Фарзандларимизга илмини эҳсон қилар эканмиз, ёшларимизнинг келажаги ёруғ бўлиши, уларнинг ҳар томонлама етуқ, буюк алломаларнинг ҳақиқий вориси бўлиб етишишида шак-шубҳага ўрин қолмайди.

Буюк француз публицисти Вольтер айтганидек, “Таълим қобилиятларни ривожлантиради, лекин уларни яратмайди”. Етуқ таълим қўникмаларимиз орқали фарзандларимиз қобилиятларини юзга чиқаришда бир тану бир жон бўлайлик.

ТАЪЛИМ

БАРЧА ЭЗГУ МАҚСАДЛАРГА БИЛИМ ВА ТАРБИЯ ТУФАЙЛИ ЭРИШИЛАДИ

Мансур МУСАЕВ,
сиёсий фанлар доктори (DSc)

Дунё мафкуравий манзарасига назар ташласак, таҳликали вазиятлар тобора авж олиши қутилмаган хавф-хатар ва таҳдидларни юзга чиқараётгани гувоҳи бўламиз. Афсуски, бундай зиддиятли ва таҳликали жараёнлар, иқтисодий қарама-қаршилиқлар қандай оқибатлар билан хотима топишини башорат қилиш қийин.

Ҳисоб-китобларга кўра, Ўзбекистон аҳолиси 2040 йилга бориб 50 миллионга етиши, жаҳоннинг яримдан қўлини ёшлар ташкил қилишини инобатга олсак, улар учун муносиб ҳаёт шароити яратишда, энг аввало, хавфсиз давлат, барқарор иқтисодиёт, ихчам ва самарали бошқарув, иккимчи кафолатларини таъминлашнинг ечими бугунги конституциявий ислохотларга боғлиқ эканини тушуниш мушкул эмас.

Шу маънода, биз конституциявий ислохотлар жараёнида шомша-шошарликка йўл қўймади. Конституциявий қонун лойиҳасини тайёрлаш давомида мутахассислар ва депутатлар 400 дан зиёд халқаро ҳужжат ва 190 дан ортиқ давлат тажрибасини ўрганди. Лойиҳа 6 турдаги экспертизадан ўтказилди. Бу эса, ўз навбатида, янги таҳрирдаги Конституцияда жамиятнинг барча қатламлари манфаати инобатга олингани, Янги Ўзбекистонни барпо этиш гоёси атрофида бутун жамият жиқлашгани, Бош қонунимиз том маънода халқ Конституцияси бўлаётганини аниқлатади.

Конституциянинг янги таҳририда таълим олиш ҳуқуқи ва имконияти кенгайтирилиши ҳамда ўқитувчилар конституциявий мақомага эга бўлиши белгиланмоқда. Энди юртимизда ўқитувчининг меҳнати жамият ва давлатни ривожлантириш, соғлом, баркамол авлодни шакллантириш ҳамда тарбиялаш, халқнинг маънавий-маданий салоҳиятини сақлаш ва

бойитишнинг асоси сифатида эътироф этилади.

Президентимиз Олий Мажлис ва халқимизга Мурожаатномасида маърифатпарвар жадид боболаримизнинг “Нажот — таълимда, нажот — тарбияда, нажот — билимда. Чунки барча эзгу мақсадларга билим ва тарбия туфайли эришилади”, деган ҳикматини эслатар экан, бу тамойил депутат ва сенаторлар, сиёсий партиялар, маҳаллий кенгашлар, бутун давлат бошқаруви жамоаси, кенг жамоатчиликнинг амалий ҳаракатига айланиши кераклигини айтгани бежиз эмас, албатта. Мурожаатномада мактабларда таълим сифати ҳамда жамиятда ўқитувчи касбининг нуфузини ошириш, уларнинг шароитини яхшилаш 2023 йилда давлатимизнинг энг асосий вазифаларидан бири бўлиши таъкидланган эди.

Янги таҳрирдаги Конституцияда давлат ўқитувчиларнинг шаъни ва қадр-қимматини ҳимоялаши, уларнинг ижтимоий ва моддий фаровонлиги, касбий жиҳатдан ўсиши тўғрисида гамхўрлик қилиши белгиланган. Бу эса юртимиздаги 685 мингдан ортиқ ўқитувчининг

профессional ўсиши, ижтимоий ва моддий қўллаб-қувватланиши, жамиятдаги ижтимоий мақоми, обрўсини янада оширишга хизмат қилади.

Ҳар қандай давлат тараққиётининг тамал тоши бевосита таълим ва тарбия масаласига қаратилаётган эътибор билан боғлиқ. Масалан, Францияда бойлар ўз яшаш жойи билан мақтаниш учун ўқитувчиларга қўшни бўлишга интилар экан. Германияда ҳам ўқитувчига муносабат ўзгачалигини қўриш мумкин. Германия собиқ канцлери Ангела Меркель норозилик билдираётган шифкорларга қарата: “Маошини сизни ўқитган ўқитувчиларнинг иш ҳақидан юқори бўлишини кутмаслигиниз керак”, деганди. Буюк Британияда иқтидорли бола ҳақида “У — даҳо, худди ўқитувчидек фикрлайди”, дея фахрланишди.

Таълим-тарбия масаласи дунёда машҳур давлат арбоблари эътиборидан ҳеч қачон четда қолмаган. Мустафо Камол Отатуркдан тарбия ҳақида сўрашди: “Азар жумхурият президенти бўлмаганимизда, қим бўлар эдингиз?” У ўйла-масдан туриб деди: “Тарбия вазирси бўлар эдим!”

Отатурк ана шундай фикрлар эди. У ўз истакларига мос авлодни тарбия қилишни истиди.

Шарқ ҳикматларида “Агар инсон илм нури билан ўз йўлини ёритмаса, зулмат ва нодонлик кўчасида қолади”, дея бежиз таъкидланмаган. Киши қалбининг нури илм ва маърифат билан бақувват бўлади. Инсониятнинг қадри ҳам илм билан яралади. Жамиятнинг асосий негизи бўлган таълим ва тарбия жараёнида инсоннинг сифатлари, дунёқарashi ҳамда шахсий ва касбий қобилиятлари шаклланиб, ўсиб боради.

Шунинг учун янги таҳрирдаги Конституция лойиҳасида давлат ўқитувчиларнинг шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилиши айни мўддафдор. Зеро, жамиятни инсон, инсонни эса таълим ва тарбия ўзгартиради. Миллат ва халқнинг ривожини, унинг интеллектуал салоҳиятини ошириш, авваламбор, ўқитувчилар фаолиятига боғлиқ.

БУГУННИНГ ГАПИ

ХАЛҚИМИЗ ИРОДАСИ ВА ОРЗУ-ИНТИЛИШИ ЖАМЛАНГАН БОШ ҲУЖЖАТ

Расул РАҲМОНОВ,
Тошкент шаҳридаги
Вебстер университетининг
ижрочи директори

30 апрель куни бўлиб ўтадиган умумхалқ референдумини мамлакатимизда демократияни янада мустақкамлаш йўлидаги янги саҳифа, десак муболаға бўлмайди. Конституциямизга қиритилиши таклиф қилинаётган бир қатор жиддий ўзгартириш ва қўшимчалар сиёсий партиялар, фуқаролик жамияти ташкилотлари ва умуман, кенг жамоатчилик эътиборини яхши маънода ўзига жалб этди.

Қувонарли жиҳати, Ўзбекистон ҳукумати конституциявий ислохотлар жараёнига шаффоф ва инклюзив ёндашиб, барча овозлар тинглатилиши, таклиф этилаётган ўзгартиришлар халқнинг орзу-интилишлари ва эҳтиёжларини акс эттириши таъминланди.

Хусусан, янги таҳрирдаги Конституция лойиҳасида инсонга, унинг ижтимоий ҳимоясига эътибор ҳамда мамлакатимиз аҳолисининг яримдан кўпрогини ташкил этувчи ёшларимизнинг билимли ва яхши фазилатларга эга авлод бўлиб етишишини таъминлашга, илм-фанни, таълимни янада ривожлантиришга йўналтирилган қатор моддалар акс эттирилгани аҳамиятга молиқдир. Жумладан, ҳозирга қадар “беупл умумий таълим олиш” амалда бўлса, эндиликда “беупл умумий ўрта таълим ва бошланғич профессионал таълим олиш” кафолатланиши белгиланмоқда.

Янги таҳрирдаги Конституциянинг 51-моддасида “Фуқаролар давлат таълим ташкилотларида танлов асосида давлат ҳисобидан олий маълумот олишга ҳақли” экани ҳақида ижтимоий ҳимояга йўналтирилган бандлар ўрин

олган. Таълим ташкилотларида алоҳида таълим эҳтиёжларига эга болалар учун инклюзив таълим-тарбия таъминланиши мустаҳкамланмоқда.

Конституциямизнинг янги таҳририда ўқитувчининг меҳнати жамият ва давлатни ривожлантириш, соғлом, баркамол авлодни шакллантириш ҳамда тарбиялашнинг асоси сифатида эътироф этилаётгани кишини қувонтиради. Дарҳақиқат, ёшлар келажаги ҳақида қайғуриш, илм ва касб-хунарга эгаси бўлишга қаратилган ҳаракат давлатнинг, миллатнинг эртасини таъминлашга хизмат қилишини ҳаётнинг ўзи исботлаган. Қолаверса, таклиф этилаётган ўзгаришлар халқаро меъёрлар ва демократик бошқарув соҳасидаги илғор тажрибаларга мос келади. Бизнинг янада инклюзив жамият қуриш йўлида қўйган бу муҳим қадамимиз нафақат мамлакат ичида, балки халқаро ҳамжамяти томонидан ҳам юксак эътирофларга сазовор бўлмоқда.

Бош қонунимизнинг янги таҳриридаги яна бир эътибор тортадиган жиҳат шундаки, у амалдаги Конституцияда кўзда тутилмаган таълим соҳасига оид бир неча моддаларни ўз ичига олган. Мисол учун, янгиланган 44-моддани олайлик, унда “Болалар меҳнатининг боланинг соғлиғига, хавфсизлиғига, ахлоқига,

ақлий ва жисмоний ривожланишига хавф солуви, шу жумладан, унинг таълим олишига тўсқинлик қилувчи ҳар қандай шакллари тақиқланади” деб қатъий белгиланган.

Демак, янги таҳрирдаги Конституциямизда нафақат таълим соҳасидаги нормаларга ўзгартириш ва қўшимчалар қиритилмоқда, балки халқимизнинг миллий урф-одат ва аънаёларини сақлаш мақсадида айрим моддалар ҳам сезиларли янгиланмоқда. Мисол учун, амалдаги Конституциямизнинг 49-моддасидаги “Маданият ёдгорлиқлари давлат муҳофазасидадир” деган жумла ўрнига “Тарихий, маънавий, маданий ва табиий мерос давлат томонидан муҳофаз қилинади. Давлат ва жамият миллий қадриятларни ҳимоя қилиш, Ўзбекистон халқи маънавий ва маданий меросининг узлуқсизлигини таъминлаш тўғрисида гамхўрлик қилади” каби кенг қамровли таклифлар берилмоқда.

Халқ иродаси ва орзу-интилишларини ўзида акс эттирувчи янги таҳрирдаги Асосий қонунимизнинг референдумга қўйилгани, шубҳасиз, мамлакатимиз тарақиёти учун янги босқич, янги давр бошланганидан далолат беради. Ушбу референдумни шаффоф ва ишончли ўтказиш борасидаги сазй-ҳаракатлар мамлакатимизнинг демократик пойдеворини мустақкамлаш орқали демократик ислохотлар сари янада олға силжишини таъминлаш билангина чекланиб қолмай, фуқароларнинг бошқарув тизими шаффофлиғига бўлган ишончини янада мустақкамлашга ҳам хизмат қилиши турган гап.

Албатта, янги таҳрирдаги Конституциямизни қабул қилишга бағишланган референдум мамлакатда демократик бошқарув ва барқарорлиқни таъминлаш йўлидаги яна бир муҳим қадамдир. Ишончимиз қомилки, инсон ҳуқуқ ва эркинликлари кафолати — Бош қонунимиз юртдошларимиз томонидан юксак эътирофга сазовор бўлади ва бизнинг манфаатларимизга хизмат қилади. Зеро, ҳаммамиз биргаликда янада кучли ва обод Ўзбекистонни барпо эта оламиз!

ЎЗБЕККА АЙЛАНГАН ПОЛЯК ОПА-СИНГИЛЛАР

Халқимизнинг бағрикенглишига қўйилган яна бир ҳайкал

Азалшоҳ ҲАМРОЕВ,
БухДУ тузилмасидаги
Қатагон қурбонлари
хотираси музейи директори

Одамийлик ҳикояси

Бухоро вилояти Шофиркон тумани Тезгузар қишлоғида Зайниш бувининг хонадони доим меҳмонлар билан гажум. Уруш даврининг талафотлари боис, ўз юртидан, ота-онаси ва жиғарларидан айрилиб, Ўзбекистоннинг оддийгина қишлоқ хонадонига мурғак қалби меҳр-муҳаббат ардоғида вояга етган поляк қизининг тақдири, бошидан ўтказганлари кўпчиликини бефарқ қолдирмайди.

Онахон билан суҳбатлашсангиз, шу муқаддас диёрда яшаётганингиз, ўзбеклигингиздан фахрланиб кетасиз, шукроналар келтирасиз. Зайниш бувининг ўзбекларнинг яхшиликка тўла ҳароратли қалби ҳақидаги сўзлари тарих саҳифаларига ёзиб қолдиргулик одамийлик ҳикояси эканлигига амин бўласиз.

Тезгузарда Зайниш бувининг уйи қайси, деб сўрасангиз, тақдир тақозоси билан юртимизга келиб қолиб, тили, дини, миллий урф-одат ва аънавлари болажон ўзбек аёлларидан умуман фарқ қилмайдиган самимий, меҳрибон, зиёли онахон истиқомат қилаётган файзли хонадонни қишлоқ аҳли мамнуният билан сизга кўрсатади.

Жанна Пузевич — Зайниш Жўраева

Бухоро вилояти архивлари ва Тошкент шаҳридаги Марказий давлат архивларида Бухоро давлат университети тарихи, унинг илк қалдирғоч талабалари ҳақида топган маълумотларимиз бизни Тезгузар қишлоғига бошлаб борди. Бухоро давлат педагогика институти тарихига доир суратларни топдик. Сурат остида “БДПИ аълочи битирувчилари: Зайниш Жўраева ва Саодат Ҳалимова, 1956 йил” деган ёзув бор эди. Бу суратни ўзимиз чоп эттирган “Суратларда БухДУ тарихи” номли китобимизга ҳам киритдик.

2017 йил ноябрь ойида Вазирлар Маҳкамасининг юртимиздаги барча вилоятларда университетлар ҳузурида Қатагон қурбонлари хотираси музейи ташкил этилиши кўзда тутилган қарори эълон қилинди.

Бухоро давлат университети тузилмасидаги “Қатагон қурбонлари хотираси музейи”ни ташкил этиш вазифаси менга топширилди. Бу масъулиятли ишни вилоятлар кесимида биринчи бўлиб бажарганим, яъни 2018 йил 18 майда мазкур музейнинг очилгача муяссар бўлганим кўнгиллими ғурур-ифтихорга тўлдиради. Хизмат вазифам доирасида ўз юртидан депортация қилинган турли миллатлар ҳақида маълумот йиғар эканман, эвакуация қилинганлар рўйхатида поляк миллатига мансуб Жанна Пузевич (Зайниш Жўраева) номига яна дуч келдим. Уша вақтга қадр ҳали бу инсоннинг тақдирида нималар кечгани ҳақида маълумотга эга эмас эдим.

Полякча исмга оҳангдор ўзбекча исм

Изланишларимиз жараёнида профессор Ш.Пиримкуловнинг “Сургун қилинган поляк фуқаролари Ўзбекистонда” номли монографиясидаги қуйидаги маълумотлар диққатимизни тортди: “1942-1946 йилларда бир қанча поляк болалари Бухоро вилоятидаги маҳаллий аҳоли оилаларига тарбиялаш учун берилди, улар борган жойларида ғамхўрлик ва эътибор кўрди. Улар орасида Данута Шуберт, Жанна Пузевич, Юзеф Маркевич, Сабина ҳамда Владислав Кисель ва бошқалар бор эди. Кейинчалик улардан бир қисмининг ҳаёт йўллари умрбод ўзбек замини билан боғланиб қолди. Масалан, Жанна Пузевич Бухоро вилояти Шофиркон туманининг Тезгузар қишлоғида яшовчи Шароф ота ва Муаззам она Жўраевлар оиласи томонидан фарзандликка олиниб, янгича исми ва ота-онасининг фамилияси билан рўйхатга олинган. Жаннани ўз полякча исмига оҳангдор бўлган янги исм билан Зайниш деб аташди. Шу тариқа поляк қизи Жанна Пузевич — ўзбек қизи Зайниш Шарофовна Жўраевага айланди. Урушдан кейин у ўзбек мактабини тугатиб, институтга ўқишга кирди ва уни битирган. Тезгузар қишлоғидаги мактабга директор бўлди. Зайниш она шу мактабда ўқитувчи бўлиб ишлаган Ҳасан исмли ўзбек йигитига турмушга чиқди, бу бахтли никоҳдан етти фарзанд туғилди”.

Тарихий фактларга муурожаат

1941-1945 йилларда Бухоро вилоятига олиб келинган поляк фуқароларига уй-жой берилган, иш билан таъминланган ва ҳар томонлама ижтимоий

ҳимояга олинган. Маълумотларга кўра, эвакуация қилинган поляклар сони Бухоро шаҳрида 3183 киши, жумладан, Карманда (ҳозирги Навоий) 72, Котонда 284, Шофиркон ва Ромитан туманларида 40-70, Жондор туманида эса 14 киши бўлган.

“УРУШ БОШЛАНИШИ БИЛАН ОТАМ КЎНГИЛЛИ БЎЛИБ ФРОНТГА ЖЎНАБ КЕТДИ. ОНАМ 5 БОЛАНИ БОҚИШГА КУЧИ ЕТМАГАНИДАН МЕНИ ВА ОПАМ ТАИСИЯНИ БОЛАЛАР УЙИГА ТОПШИРДИ. БИЗЛАРНИ БОЛАЛАР УЙИДАН ФРОНТ ОРТИГА ЖЎНАТИШГАНДА ОНАМ ВА АКА-УКАЛАРИМНИНГ ТАҚДИРИ ҲАҚИДА ҲЕЧ НАРСА МАЪЛУМ ЭМАС ЭДИ”.

Қорақўл ва Пешку туманларида ҳам полякларнинг яшагани, ҳатто уларнинг қабристони ҳам бўлганини маҳаллий аҳоли орасидан ёши улғулар тасдиқлайди. Манбалар 1945 йилда Ўзбекистоннинг 7 вилоятида 16 ёшгача бўлган поляк болалари сони 5389 кишига етганини кўрсатади. Шундан 1063 нафари Бухоро вилоятига тўғри келади. Маҳаллий ҳокимият ташкилотлари ёрдами билан Польша элчихонаси вакиллари томонидан жойларда бирмунча ишлар амалга оширилади: 1942 йилда Бухорода ҳам поляк мактаблари очилади. Унда 210 нафар ўқувчи таълим олган ва 36 нафар поляк ўқитувчиси дарс берган.

2018 йилнинг октябрь ойида мен Польшада хизмат сафарига бўлдим. Мамлакат Ташқи ишлар вазирлиги Шарқ масалалари бўлими ходимлари билан учрашувда ҳам ўзбек халқининг II Жаҳон уруши йилларида поляк халқига кўрсатган беминнат хизматлари ҳақида гапириб бердим. Жумладан, уруш йилларида Бухоро вилоятида поляк болалар уйлари ташкил этилгани ҳам уларни жуда қизиқтирди.

Архив маълумотларига назар

Архив маълумотларига кўра, Бухоро шаҳридаги 5-болалар уйида 90 нафар, 23-болалар уйида 53, Ромитан туманида 40, Вобкентда 58, Гиждувонда 44 нафар поляк болалари бошлана топан. Уша вақтда Бухоро вилоятига қарашли бўлган Кармана шаҳридаги 16-болалар уйини ташкил этиш учун бир вақтлар Бухоро амира Саид Абдулаҳадхон қурдирган мухташам бинолардан бири ажратилди. Дастлаб бу ёрда 40, 1943 йилдан бошлаб 135 нафар поляк болалари барча қулайликларга эга бўлиб яшаган. Табиийки, Польша элчихонаси вакиллари поляк қизи Зайниш Жўраеванинг тақдири билан ҳам қаттиқ қизиқди.

2023 йилда Польша ҳукуматининг янги бир хайрли лойиҳаси доирасида ишлар бошлангани муносабати билан яна Зайниш Жўраевани ёдга олдим ва излашга тушдим. Шофиркон тумани ҳокимлиги мутасаддиларига қаҳрамонимиз ҳақида сўз очсам, улар у кишини яхши билишини айтиб, ўғли Одил ақанинг телефон рақамини берди.

Келишилган кунда Тезгузар қишлоғи сари йўл олдик. Бизни илиқ кутиб олган уй эгалари анча ҳужжат ва суратларни жамлаб қўйган экан. Қимматли маълумотларни урганар эканмиз, 92 ёшли Зайниш ая очик чехра билан қучоқ очиб биз томон келди. Ва ниҳоят, мен Зайниш янани биринчи марта қўришга муяссар бўлдим.

Хушчақчақ ая барча саволларимизга пухта жавоб бериб, биз билан ҳазиллашиб ҳам кўяр, ёшлик хотираларини қайта кўз олдига келтириб дам ўйчан, дам хурсанд бўлиб кетар, сўзининг орасида “Худога шукр”, деб қўйишни қанда қилмас эди.

Зайниш ая кундалигидан

Зайниш ая чиройли хуснихат билан тўлдирилган кундалигини менга узатди. Кундалик “Мен, Зайниш Жўраева 1931 йил 19 сентябрда Украинанинг Харьков областига қарашли Изюм шаҳрида туғилганман. 1942 йилга қадр ота-онам тарбиясида бўлиб, Изюм шаҳрида яшаганман”, деб бошланади.

10 яшар қизалоқ Жанна опаси Таисия билан 1941 йил кузида фашистлар бомбардирмонидан омон қолиб поездда фронт ортидаги қўёшли Ўзбекистонга жўнатилди. “Уруш бошланиши билан отам кўнгалли бўлиб фронтга жўнаб кетди. Онам 5 болани боқишга кучи етмаганидан мени ва опам Таисияни болалар уйига топширди. Бизларни болалар уйидан фронт ортига жўнатилишганда онам ва ака-укаларимнинг тақдири ҳақида ҳеч нарсa маълум эмас эди”, деб оғир ҳўрсиниб қўйди ая.

Поездда неча бор ажалга чап бериб, бир неча ҳафта йўл босиб, оч, юпун кийинган опа-сингиллари Қизилтепа (ҳозирги Навоий вилояти) станциясига етиб келади. У ердан уларни Дўрмон (ҳозирги Шофиркон тумани) болалар уйига келтиришади. Зайниш ая ўша оғир кунларни шундай тасвирлади: “Поезд узоқ йўл юрди. Вагон тўрқилишдан самолётларнинг парвози ва товуши юракларга даҳшатли кўркуч соларди. Ёш болаларнинг йиғи-сигилари ҳам тинимсиз давом этар, бир неча кундан сўнг кўзда ёш ҳам, танда мадор ҳам қолмади. Ва ниҳоят, вагон эшиклари очилиб, барчани тушишга чакиршиди. Қўлиб олиш учун чиққан ёшу қари инсонлар қўлларидаги мева, нон ва турли ширинликлар билан бизни сийлади. Барча болалар биз тилини ҳам тушуномлайдиган, чехраси ўта меҳрибон инсонлар томонидан бирин-кетин етаклаб олиб кетилди”.

Болажон халқ

Бизнинг қаҳрамонларимиз ҳам Ўзбекистонга эвакуация қилинган юз минглаб болалардан бири эди. Болажон ўзбек халқи бу гўдақларни миллати, дини ва тилидан қатъи назар, ўз фарзанди каби бағрига олди.

Кундаликни ўқишда давом этамиз: “Мени чорва ширкатининг раиси Жўраев Шароф ота ва рафиқаси Муаззам ая уйига олиб кетди. Опамни эса бошқа кишилар олиб кетган экан”.

Муаззам аянинг ўз фарзанди бўлмагани учун жажжи Зайнишни еру қўққа ишонмасди. Уни тилларанг сочларини майда ўриб, дўппи ва атлас қўйлақлар кийдириб, ўзбек қизига айлантирди. Йиллар ҳам оқар сув каби тез ўтиб кетди.

Зайниш Шофиркондаги мактабни аъло баҳоларга тугатди. Шароф ота институтдан қизининг Бухоро шаҳридаги институтда ўқиш нияти борлигини билиб, уни қўллаб-қувватлади. Зайниш 1953-1958 йилларда Бухоро давлат педагогика институтининг “Ўзбек тили ва адабиёти” ихтисослигини муваффақиятли тугатди.

Ота қизи олий маълумотли диплом олган кунни катта дастурхон ёзиб, қишлоққа ош берди. Шароф ота ва рафиқаси Муаззам аянинг шу қизалоқ туфайли орзу-умидлари ушалди. Улар бу фоний дунёда беҳиз яшамаганига шукрона қиларди. Боқиб олган қизини ўзбекона урф-одатлар билан турмушга ҳам берди. Қаҳрамонимиз бирин-кетин етти фарзанднинг сеvimли онаси, моҳир педагог ва раҳбар бўлиб етишди. Бироқ туғилиб ўсган она юрти, ота-онаси, ака-укалари, опа-сингилларининг тақдири қандай кечгани ҳақидаги уй-хаёллар уни ҳеч тарк этмасди.

“Уруш бизни дунёнинг турли бурчакларига улоқтирди”

1976 йил Зайниш опа отаси Казимир Пузевичдан хат олади. Хатда онаси Анна Яковлевна ва ака-укалари ҳам ҳаёт экани ёзилган эди.

“Сенга отанг Казимир Казимирович Пузевич мактуб ёзмоқда. Уруш туагандан сўнг билдимки, сени ўзбек оиласи фарзанд қилиб олган экан. Бироқ сизларнинг қаерда эканлигинизни ҳеч ким айтмади. Барча умидларим сўзганига қарамасдан, яна бир бор Изюм шаҳри ЗАГСга хат ёздим. Мўъжиза рўй берди! Уларнинг берган жавобига кўра, сен 1951 йилда паспорт олиш мақсадида ўзининг йўқолиб тутилганлиги ҳақидаги гувоҳномадан нусха сўраган экансан. Шу туфайли сени топдим... Мен сенинг отанг, менинг олдимда сенинг онанг — Анна Яковлевна. Қизалоғим, уруш бизларни дунёнинг турли бурчакларига тўзгитиб ташлади. Умид қиламанки, яқинда ҳаммамиз она шаҳримиз — Изюмда бирга жам бўламиз. Сен ҳақдаги хабар юракларимизни парча-парча қилиб юборди...”

Хатда опаси Таисиянинг қаердалиги ҳам сўралган эди. Шунда Зайниш опа поездда қаттиқ қўл ушлашиб Дўрмонгача бирга келган опасини излашга киришди. Тиниб-тинчимас Шароф ота қишлоқ радиоси орқали эълонлар ўқиттирди. Зайниш опа ўз суратини жойлаган, опасини излаётгани ҳақидаги хабарлар маҳаллий газета орқали тарқалди. Кутилмаганда редакцияга жавоб хати келади! Маълум бўлишича,

35 йил давомида Зайниш опаси Таисия билан бир-биридан бор-йўғи 10 чақирим узоқликда яшаган... Уларнинг 35 йилдан сўнг учрашиши катта шов-шув, байрамга айланиб кетган экан.

Узоқ айрилиқдан сўнг 1976 йилда жасоратли Зайниш опамиз ота-онасини қўриш учун Украинага йўл олади. Изюм шаҳри аэропортида қариндошлари билан яна дийдор қўришиш nasib этади. Зайниш опа ота-онасидан ўзининг поляк миллатига мансуб эканлигини билиб олади. Отаси Казимир Пузевичларнинг бир неча авлоди Польшадан Харьков областига кўчиб келиб яшаётган поляклардан эканини сўзлаб беради.

Ўзбек халқига чексиз миннатдорлик

Кейинчалик Зайниш опанинг отаси Казимир Пузевич ҳам Шофирконнинг Тезгузар қишлоғига меҳмон бўлиб келади. Икки қизини фарзанд ўрнида қўриб, бағрига босиб катта қилган ўзбек халқига чексиз миннатдорчилигини изҳор қилиб қайтади. Айтишларича, юрагининг бир парчаси бўлган ҳар иккала қизининг бахтидан чексиз хурсанд бўлган ота узоқ яшамади.

Иккинчи қаҳрамонимиз Таисия Казимировна Пузевич 1929 йил 25 майда Харьков областининг Изюм шаҳрида туғилган. 1941 йилнинг кузида Таисияни яна бошқа бир савобталаб ўзбек оиласи фарзандликка олади. Хуллас, опа-сингиллар бошқа-бошқа оилалар фарзанди бўлиб вояга етади. Таисия Пузевич Кўли Одина қишлоғидаги ўрта мактабни битирган, қолхозга ишга қиради ва 1959 йилда Музаффар Олимовга турмушга чиқади.

Эр-хотин тўрт ўғил ва бир қизни вояга етказди. Ёлнинг ҳурматини қозонган Таисия опа 2014 йилда 85 ёшда вафот этган экан. Онахон бугун орамизда бўлмаса-да, у кишининг фарзандлари, нева-эваралари бутун бир қишлоқ бўйлаб тарқалган. Таисия ватан тутган Вобкент туманига қарашли Кўли Одина қишлоғи сари йўл олди.

— Раҳматли онамнинг сўзларига қараганда, — деб гап бошлади опанинг ўғли Карим ака, — очликдан шишиб кетган, силласи қуриган эшелон-эшелон уруш болалари ўзбек хонадонларида қучоқ очиб қўтиб олинган экан. Яқинларидан айрилган, уруш даҳшатларидан қўрқиб қолган ёш болаларни, жумладан, менинг онам, 12 яшар Таисияни Акрам бобо ва Очил буви фарзандликка олган. Бу оила узоқ йиллар давомида тирноққа зор бўлиб яшаб келган. Ёш Таисияга бўлган меҳр кучи бўлса керак, Очил буви ва Акрам бобо кейинчалик бир этак фарзанд кўрган. Раҳматли онамиз Таисия Казимировна 35 йиллик айрилиқдан сўнг синглиси Жанна — Зайниш Жўраева билан топилган.

Сўнгги сўз

Ҳар иккала хонадонда бўлганимизда аҳил оила аъзоларини, шукроналик ҳисси билан яшаётган, чехраси ёруғ инсонларни кўрдик. Иккала опа-сингилнинг ўзбек халқига нисбатан чексиз миннатдорлиги, шукроналик ҳисси уларнинг фарзандларига ҳам ўтган. Айниқса, бугунги кунда уруш даҳшатларининг тирик гувоҳи бўлмиш 92 ёшли Зайниш момонинг ҳаёт йўли, иродаси минглаб ёшларимиз учун ибрат тисмолли бўлиб келмоқда.

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока” газеталари таҳририяти” ДУК

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.
Газета таҳририят компьютер марказида саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жихатдан сифатли чоп этилишига “ШАРҚ” НМАК масъул.
Босмахона телефони: (71) 233-11-07

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Аxbорот ва оmmавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. Буюртма Г-446.
11413 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қўғоғ бичими А2.
Баҳоcи келишилган нархда.

“ШАРҚ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Гуличеҳра Дурдиева
Мусахҳус: Насиба Абдуллаева
Дизайнер: Хуршид Абдуллаев

Манзилимиз:
100029, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

Девонхона: (0-371) 233-70-98 Котибият: (0-371) 233-56-60 Ёллонлар: (0-371) 233-57-15 E-mail: info@yuz.uz

Ўза яқуни — 00:20 Топширилди — 02:05